

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

ORIENTERING VED SØKNAD OM AVHENDING AV LØSØRE

Innledning

Fylkesmannen i Oslo og Akershus behandler og samtykker til søknader om salg eller annen avhendelse¹ av enkelte typer løsøre² for personer under vergemål. Hvilke gjenstander som krever et slikt samtykke vil bli gjennomgått nærmere under deloverskriften «Når skal Fylkesmannen samtykke til avhendelse av løsøre». Med personer under vergemål menes mindreårige og voksne som det er vedtatt å opprette vergemål for etter vergemålsloven kapittel 4.

Før et samtykke kan gis, må tilstrekkelig dokumentasjon foreligge og visse vilkår må være oppfylt. Denne veiledningen er generell, og vi sender ut samme veiledning i alle saker. Dersom du har konkrete spørsmål tilknyttet søknaden din kan du ta kontakt med Fylkesmannen. Du har anledning til å ettersende dokumentasjon til søknaden din helt frem til Fylkesmannen fatter vedtak.

Rettsregel

Avhendelse av løsøre reguleres av vergemålsloven § 39 først ledd bokstav i. Bestemmelsen lyder slik: «Vergen skal ha fylkesmannens samtykke til [...] å avhende løsøre hvor dette er av større verdi, er av usedvanlig karakter eller for øvrig kan sies å være av en spesiell interesse for den som er under vergemål, eller dennes nærmeste familie».

Samtykke fra personen under vergemål

Utgangspunktet er at myndige personer selv kan ta beslutninger av betydning for eget liv, herunder avgjørelser som gjelder salg eller annen avhendelse av løsøre. Dette utgangspunktet gjelder også for personer som har fått oppnevnt verge. Forutsatt at han eller hun er samtykkekompetent, og forstår hva avhendelse av løsøre innebærer, skal den vergetrengendes vilje og selvbestemmelsesrett respekteres. Dersom Fylkesmannen har dokumentasjon på at personen er samtykkekompetent, og at han eller hun for eksempel ønsker å selge løsøre, vil ikke Fylkesmannen foreta en egen vurdering av hva den vergetrengende er best tjent med.

Ved vurderingen av samtykkekompetanse legger Fylkesmannen normalt til grunn personens tilsynslege eller fastleges vurdering av hva personen er i stand til å ta stilling til. Følgende forhold vil være avgjørende:

- evne til å uttrykke valg
- evne til å forstå informasjon som er relevant for en avgjørelse
- evne til å forstå konsekvenser av et valg
- evne til å resonnerer og avveie alternativer

Når skal Fylkesmannen samtykke til avhendelse av løsøre

Utgangspunktet er at den vergetrengende skal kunne nyttiggjøre seg sine gjenstander så lenge han/hun har anledning til det, for eksempel ved at enkelte møbler flyttes til sykehjem eller omsorgsbolig.

¹ Når noe går over fra en eier til en annen, eksempelvis salg eller gavesalg

² Løsøre – gjenstander som ikke er fast eiendom

Løsøre gjenstander han/hun ikke kan nyttiggjøre seg som utgangspunkt avhendes av vergen uten Fylkesmannens samtykke. Det er kun avhendelse av løsøre som er av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*» som krever Fylkesmannens samtykke.

Fylkesmannens avgjørelse i saker hvor vergen må søke om samtykke til avhendelse skal bygge på et forsvarlig grunnlag, og det er de økonomiske og følelsesmessige interessene til personen under vergemål som skal stå sentralt. Bestemmelsen omfatter etter ordlyden tilfeller hvor vergen ønsker å «*avhende*» løsøre - andre disposisjoner, typisk utleie, omfattes ikke av bestemmelsen, og krever dermed ikke Fylkesmannens samtykke. Det er kun løsøre av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*» som ikke kan avhendes uten samtykke fra Fylkesmannen. Vanlig innbo, for eksempel brukte møbler, bilder og smykker av mindre verdi, vil kunne selges/fordeles etter enighet i familien.

Uttrykket «*større verdi*» er relativt. Hvilken verdi en gjenstand må ha for at Fylkesmannens samtykke skal innhentes må derfor vurderes konkret. Den vergetrengendes økonomiske situasjon vil stå sentralt ved vurderingen. Eksempelvis vil salg av en bil av eldre modell anses å være av verdi for en person med begrenset økonomi, mens det vil kunne stille seg annerledes dersom personen har høy formue. Eiendelens karakter vil også kunne være av betydning. For eksempel vil en gjenstand som ut i fra økonomisk verdi alene antagelig ikke ville blitt ansett å være av «*større verdi*», likevel være omfattet hvis den er av spesiell karakter (se neste avsnitt).

Formuleringen «*usedvanlig karakter*» vil omfatte løsøre av en viss økonomisk verdi, men også løsøre hvor andre hensyn enn de rent økonomiske kan tilsi at avhendelse ikke bør gjennomføres uten Fylkesmannens samtykke. Det kan for eksempel være et maleri, eller en annen gjenstand det finnes få eksemplarer av, og som vil være vanskelig å erstatte.

Ordlyden «*spesiell interesse*» vil typisk omfatte løsøre som har liten eller ingen økonomisk verdi, men hvor eiendelen har en spesiell affeksjonsverdi for personen under vergemål. Et typisk eksempel er eiendeler personen har arvet etter nærstående.

Nærmere om verdivurdering

For enkelte typer løsøre kan det være hensiktsmessig at vergen innhenter en verdivurdering, for eksempel fra en bilforretning ved avhendelse av bil eller en kunstforhandler ved salg av et maleri. Det vil gjøre det lettere både for vergen og for Fylkesmannen å ta stilling til om gjenstanden er av en slik verdi at Fylkesmannens samtykke må innhentes. Videre vil det være positivt med tanke på å sikre at den vergetrengende får markedspris ved et eventuelt salg.

Når det gjelder vurdering av affeksjonsverdi vil vergen, dersom den vergetrengende ikke selv kan gi uttrykk for at en gjenstand eventuelt har en slik verdi, kunne forhøre seg med pårørende eller andre personer som står den vergetrengende nær.

Ved tvil om løsøre er av «*større verdi*», «*usedvanlig karakter*» eller av «*spesiell interesse*», slik at Fylkesmannens samtykke må innhentes, skal vergen rådføre seg med Fylkesmannen, jf. § 47 andre ledd.

Vergens arbeid ved avhendelse av løsøre

Løsøre kan fordeles mellom arvingene dersom det er enighet om en slik løsning. Gjenstander som ikke fordeles, og er av en viss økonomisk verdi, selges på det åpne marked. Vergen bør da benytte et profesjonelt firma som kjøper dødsbo. Er det uenighet mellom arvingene bør vergen, forutsatt at den vergetrengende har midler til å dekke utgiftene, sette tingene på et lager frem til et senere skifte. Har den vergetrengende begrenset økonomi, og en slik løsning derfor vil kunne være ugunstig for personen med verge, skal Fylkesmannen kontaktes for veiledning.

Ytterligere veiledning

Dersom noe er uklart eller det trengs veiledning ved utførelsen av vergemålet, står Fylkesmannen til tjeneste. Ta derfor gjerne nærmere kontakt med oss.

Telefon:

22 00 37 00 (10.00-14.00, stengt onsdag)

Postadresse: Fylkesmannen i Oslo og Akershus, vergemålsavdelingen, postboks 8111 Dep
0032 Oslo

E-post: fmoapostmottak@fylkesmannen.no.

Kontor: Statens hus, Tordenskioldsgate 12, Oslo, inngang fra sjøsiden (Rådhusplassen)